

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

פרשת וידא

משום דרכי שלום

ביטול תורה ורפיון עצום בלימוד. אחד הבחורים שכאב לו דבר זה, אמר לכל הבחורים שראש הישיבה ביקש ממנו לרשום את כל הבחורים שמשוחחים בשעת הלימוד. דבר שלא היה ולא נברא, אך מאותו רגע חזרו הלימודים למסלולם.

אותו בחור שאל את הרב זילברשטיין האם הוא עשה כהוגן, וגם על זה השיב הרב שעשה כהוגן הואיל ומדובר בביטול תורה.

ומכאן אנו לומדים שצריך בכל דבר פרופורציה בחיים, לא על כל דבר כדאי לשקר ולא לומר את האמת, אלא אך ורק לצורך גדול מאוד וכמו שמוכח בשו"ת 'התעוררות תשובה' שמותר להקדים את השעון כדי שיקומו בני ביתו ולא יפסידו זמן קריאת שמע ותפילה.

וכמו שמוכח בתענית [כח]. שגזרו מלכות הרשעה שלא יביאו ביכורים ועצים למערכה, הצדיקים הביאו ביכורים בסלים ושמם עליהם קציעות ואמרו שהולכים לעשות עיגולי דבילה.

וכמו שאומרת הגמ' בעירובין [נא]. שמותר לומר דבר בשם אדם גדול למרות שהוא לא אמה זאת כדי שיקבלו ממנו.

והרואה את חברו שאוכל סם המוות וניתן למנוע את זה ממנו על ידי שקר, ודאי שמותר הדבר ואף בהלכה הדבר כן. ומותר למנוע על ידי כך מחללי שבת בפרהסיא ואין בזה משום איסור של 'מדבר שקר תרחק' כי הוא נאמר על מתן עדות שקר שתגרום לחברו להפסיד אך אמירת דבר שקר שאין בה הפסד לזולת אינו בכלל זה.

עוד על האדם לדעת, כאשר מדובר בשקר כזה שעלול להתגלות עוד לפני שתהיה מכך תועלת, הרי שבמקום לתקן נמצא מקלקל ומה הואיל בשקר זה אדרבה עוון חילול ה' נמצא בידו...

הרב שלום ואחוריי!!!

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחבב בנפשו. שנאמר [דברים ד', ט'] 'רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך'. יכול אפילו תקפה עליו משנתו, תלמוד לומר ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך, הא אינו מתחבב בנפשו עד שישיב ויסירם מלבבו" [ג', י']

ממשך בעל "זרע שמשון" וכותב - בשביל שלא ישכח את התורה הקדושה, צריך הוא לחזור וללמוד אותה שוב וכמו שנאמר במשלי [ט"ז, כ"ו] "נפש עמל עמלה לו..."

שואל בעל "זרע שמשון" זיע"א - הרמב"ם כתב [א' מהלכות תלמוד תורה] עד אמתי חייב ללמוד תורה, עד יום מותו שנאמר בדברים [ד', ט'] "ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך" וכל זמן שלא יעסוק בלימוד הוא שוכח.

אם כן מובן מדבריו כל זמן שיעסוק בלימוד לא ישכח. ומשמע אפילו בלימודים אחרים שאם חוזר עליהם תמיד לא ישכח לימודו. ואם לא ילמד כלל, אז ישכח את לימודו. והרי מדברי המשנה מובן שגם כאשר אדם חוזר על לימודו אלא שקשה עליו משנתו מתוך הקושי שבה, גם אז ניתן לשכוח. וכדברי התנא באבות "יכול אפילו תקפה עליו משנתו" ואיך מסתדר הרמב"ם עם משנה זו?

המשך אי"ה' בשבוע הבא...

"ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי" [י"ח, י"ג]

כתב רש"י "שינה הכתוב מפני השלום, שהרי היא אמרה ואדוני זקן" מסבירים חז"ל למרות שיש איסור לומר דבר שאינו אמת, בכל זאת מותר לשקר משום דרכי שלום ולהציל אחרים מעבירה.

מסופר על יהודי שגר בבני ברק והיה נוסע לשיעור תורה בירושלים. באחד הימים היה צריך בסיום השיעור לחזור לבני ברק מיד עקב אירוע משפחתי של משפחת אשתו, אלא שהשיעור נמשך יותר מהזמן הרגיל והוא לא יכל לצאת באמצע.

בסיום השיעור מיד עלה על אוטובוס, וכשהוא יצא מירושלים קיבל טלפון מאשתו ששואלת היכן הוא נמצא כעת. חשב לעצמו אותו יהודי שאם יאמר לה את האמת שהוא נמצא ביציאה מירושלים היא תכעס מאוד. מצד אחד הוא רוצה לומר את האמת ומצד שני הוא רוצה שלום בית. תוך כדי שיחה עם אשתו הוא מסתכל על המושב שלידי ורואה בקבוק קוקה קולה שקנה כמה דקות לפני כן. הסתכל על הבקבוק ואמר לאשתו "אני ליד קוקה קולה, יש פה פקק" הוא התכוון לבקבוק קוקה קולה שילידו, אך האישה הבינה שהוא תקוע בפקק ליד קוקה קולה שבבני ברק.

הוא הגיע לביתו ונסעו לחתונה והכל בא על מקומו בשלום.

שאל את הרה"ג ר' יצחק זילברשטיין שליט"א האם עשה כהוגן או שעבר על מדבר שקר תרחק וגם הונה את אשתו?

השיב לו הרב שהוא עשה כהוגן הואיל ולא היה צריך לוותר על שיעור תורה. ומה שהוא שינה מהאמת מותר הדבר משום שלום בית. **מסופר** על ראש ישיבה אחד שנאלץ לנסוע לחו"ל ובשל כך נגרם

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ" [י"ח, ד']

שואל ה"אור החיים" הקדוש - הרי אברהם אבינו ידע והכיר בהם שמדובר במלאכים, ואם כן מדוע הציע להם מים? כמו כן צריך להבין מדוע אמר "מעט מים" ולא הציע הרבה מים?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - למרות שאברהם אבינו הכיר בהם שהם מלאכים, לא רצה לשנות מהמנהג שהוא רגיל לתת לשאר אורחיו שהיה מקדים להם מים לרחוץ רגליהם מחשש לעבודה זרה לכן הציע גם להם מים.

הסיבה לכך שהציע להם "מעט מים" ולא הרבה בשביל שירגישו בנוח ולא יתביישו על כך שהוא טורח ומביא להם מים, שכן מדובר במעט מים ולא הרבה, אך האמת שלבסוף הביא להם הרבה מים ובשפע.

הרי לנו עד כמה מגיעה רגישותו וחוכמתו של אברהם אבינו כלפי כל אורח ואורח, עד כדי כניסה לפרטים הקטנים שירגיש הכי בנוח שיש ולא יתבייש ממנו.

יהי רצון שזכותם של ה"אור החיים" הקדוש ובעל "זרע שמשון" תעמוד לחיים ברוך בן שרה מעשה

לברכה והצלחה בכל העניינים, ולבריאות איתנה.

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

תוספת שבת למי שנמצא סמוך לשקיעה

א' עמ' רצו/ מנוחה אהבה א' עמ' קט', ולשיטה זו אם נגזר יתפלל ערבית שתיים לתשלומים). ויש אומרים שאפשר להתנות שאינו מקבל שבת בברכו, וכ"ש אם אין זה המניין בו הוא מתפלל. וכן אם בא לבית הכנסת להתפלל מנחה, וענה ברכו, שודאי כוונתו שלא לקבל שבת. (כ"ה ברעק"א רסג' סעיף יא, כה"ח רסג' סקע"ה וס"ק צה/ אג"מ ח"ג סימן לו, שמש מגן ח"ד סימן מד'). הלכה למעשה יותר טוב שלא יענה, אבל מי שעונה ומתפלל מנחה, יש לו על מה שיסמוך. לכל השיטות מותר וצריך לענות "ברוך ה' המבורך" של עלינו לשבח למניין המוקדם, ואינו חשוב כלל קבלת שבת. (שתי סברות יש לומר שהעונה "ברוך ה' המבורך" נחשב לו לקבלת שבת. א. מפני שאז הציבור עצמו מקבל שבת, ואי אפשר להתנתק מציבור, כ"ז בשו"ע סימן רסא' סעיף ד' ובסימן רסג' סעיף טו'. ב. שזה תחילת תפילת שבת, וא"א להתנתק מקבלת שבת שבתפילה, כמבואר בשו"ע סימן רסג' סעיף יא. שני סברות אלו אינם שייכות בברכו של עלינו לשבח, לכן חייב לענות "ברוך ה' המבורך").

אישה בביתה תזהר ביותר להדליק הנרות בזמן, ואם הגיע לזמן הסמוך לשקיעה טרם הדליקה הנרות, יותר נכון שתדליק הנר ותקבל עליה שבת, ותתפלל ערבית שתיים לתשלומי מנחה. (בדגמ"ר רסא' מייסד לחלק בין מקבל עליו קדושת שבת ממשי, שאז הוא עוברו כיום שבת לחלוטין, לבין המקבל עליו תוספת שבת שהוא רק לענין איסורים. ועיקר סימכו הוא ממה שבשו"ע בחלכות עירובין שצ"ג סעיף ב' הביא מחלוקת אם אפשר לעשות עירוב חצירות אחר תוספת שבת. וכעין דבריו בגר"ז בקו"א רסא' סק"ג, אך בערוה"ש סעיף טו' מייאן בדבריו. ובחזו"ע שבת א' עמ' רסו' כתב להוכיח מהגר"ז רסג' סק"ג שמועילה קבלה אפילו אם אינה לחלוטין אלא לענין מסויים. אולם במשנ"ב רסג' ס"ק מג' העדיף בכה"ג לא לחלק את קבלת השבת, אלא לקבל שבת לחלוטין, ולכן כתב שמי שהדליקה נרות שבת בטרם התפלל מנחה, תתפלל אח"כ ערבית שתיים לתשלומין, אמנם לא דחה לגמרי האפשרות להתפלל מנחה אחרי קבלת שבת, שכתב "יותר טוב...". וחקרוני אלי לחלק בין איש לאישה, שאישה שהדליקה הנר באמרה "נר של שבת", הרי קבלה שבת בצורה מוחלטת, ואין שייך לחלק קבלתה רק לענין מלאכות, ודמי למש"כ בשו"ע רסא' סעיף ד', משא"כ איש. ובחזו"ע (שבת א' עמ' קצ"ו) כתב שיותר טוב שלעת כוז תתנה שאינה מקבלת שבת בהדלקתה, ולאחר ההדלקה תתפלל מנחה).

מנוחה על כל אדם להוסיף מחול על הקודש, שקודם שתשקע החמה וקבל את השבת בפיו, ע"י שיאמר 'בואי בלח' או 'מומור שיר ליום השבת' או 'הרני מקבל עלי תוספת קדושת שבת'. (שו"ע רסא' סעיף ב', ובמשנ"ב ס"ק כא'. לב"י ורמ"א תקנ"ג דוקא קבלה בפה, לב"ה ולגר"א המובאים במשנ"ב סק"ב מהני אפילו קבלה במחשבה, ודון מהתם לקבל"ש כמבואר ברמ"א תרה' ס"ג, לכן יש לקבל לכתחילה בפה שיוצא בכל לכל הפוסקים).

לכתחילה נכון שיקבל אדם על עצמו שבת 20-30 דקות קודם שקיעה. (משנ"ב רסא' ס"ק כג'. מנהג י-ם כתב הגר"מ מיקוצינסקי בספר א"י עמ' כו' לקבל 40 דק' לפני השקיעה, וביבי"א ח"ה סימן כא' כתב שהספרדים לא קבלו הומרא זו, וכ"ה באול"צ ח"ב פו"ה א', ובכה"ח רסג' סקב"ג), **אולם מעיקר הדין אפשר להסתפק ברבע שעה, ובשעת הדחק מספיק שבע דקות, פחות משיעור זה נכנס לסמיכות ומחלוקת, ושומר נפשו ירחק.** (באול"צ ח"ב עמ' קסג' נוקט שבאיזור הררי כירושלים אין להדליק נרות שבת פחות משבע דקות לפני שקיעה, ובערי המישור אפשר להדליק הנרות עד ארבע דקות מהשקיעה, ובחזו"ע שבת א' עמ' רסד' נקט שאפילו שתי דקות קודם שקיעה ניתן להדליק, ואין חילוק בין איזור הררי למישור). נמצא שצריך להוודע ביותר להתפלל מנחה, כך שיספיק הזמן אח"כ לקבל שבת בעוד יום. ויש לתכנן תפילת מנחה בביהכ"נ"ס, כך שיספיקו הציבור לקבל השבת באמירת 'בואי בלח' או 'מומור שיר ליום השבת', כשבע דקות קודם שקיעה. מי התאחר ובה"כ"נ רק כמה דקות קודם שקיעה, כך שאם יעמוד להתפלל תשקע החמה, ולא יספיק לקבל השבת, יכול בשעת הדק כוז, להסתמך על הסוברים שניתן לקבל שבת רק לענין שבדול ממלאכה, ולהתפלל מנחה אח"כ. (עיין מקורות בהערה בהמשך).

הנכנס לבית הכנסת להתפלל מנחה, ושומע "ברכו" של תחילת ערבית, יש אומרים שנחשב לקבלת שבת כשאומר "ברוך ה' המבורך", ואפילו מתנה שאינו מקבל שבת, הרי שחלה עליו קדושת שבת. (כ"ה בקצוה"ש בכדה"ש ע"ז, ויח"ד ח"ו סימן יח, חזו"ע שבת

תמיד רצית ללמוד בקלות ובהבנה מלאה את דברי ה"אור החיים" הקודש?
תמיד רצית שיהיה לך חלק וזכות בתורתו ובסגולותיו של ה"אור החיים" הקדוש?
רוצה לעשות משהו משמעותי ומיוחד לע"נ יקירך?
רוצה לקבל ישועות מעל הטבע?

עכשיו זו ההזדמנות!!

בס"ד בקרוב מאוד עומד לצאת לאור הספר:

'מתיקות ועריבות התורה' על פניני ה"אור החיים" הקדוש

מחולק ללימוד יומי על סדר פרשיות השבוע ומועדים

הרוצים ליטול זכות וחלק בהדפסת ספר זה יפנו בהקדם למס' 0527151420